

Микола Мазяр:

начальник управління кіно
Міністерства культури і мистецтв України

Цей період можна поділити на два етапи:

I. 1986 — 1991 роки;

II. 1992 — по сьогодні.

Розпочну з пам'ятного всім V з'їзду кінематографістів (1986 р.).

Боротьба з командно-адміністративною системою, гаряче бажання митців звільнитися від будь-якого контролю над творчістю, пошуки нової моделі організації кіносправи привели до прийняття кінематографістами так званої «базової моделі перебудови кінематографа». Ця модель відповідала загальноприйнятим у всьому світі принципам функціонування кіноіндустрії в ринкових умовах. Кіномитці отримали бажану свободу в творчій, господарській діяльності. Запрацювали незалежні студії і кінопрокатні організації. Збільшилося виробництво фільмів, кіно- і телеринок ще не був окупований зарубіжною продукцією. Здавалося б, такий добрий початок призведе до подальшого розвитку вітчизняного кіно.

Але виявилось, що кінематографісти і вся кіногалузь ще не були готові до роботи в кіноринкових умовах: ні законодавчо, ні економічно, ні організаційно, ні технологічно, ні психологічно. Старі звички і принципи, глибока переконаність, що суспільство і держава, як це було до того, будуть завжди підтримувати вітчизняне кіно, не спонукали пошуку нових форм роботи. За перші 5 років після прийняття «базової моделі»

Перехідний період у перетвореннях кіногалузі

так і не сформувалася концептуально нова, пристосована до ринкових умов система кінематографічної індустрії, яка б поступово витісняла монопольну державну систему.

Бідою кінематографії стали численні реорганізації протягом останнього десятиріччя, адже кожна реорганізація крок за кроком погіршувала стан галузі кіно. З переданням у 1991 році кінопрокату і кіномережі до комунальної власності було розірвано єдиний ланцюг галузі (виробництво — реалізація).

В цей час бурхливими темпами розвивається телебачення і відео, які, з одного боку, головні конкуренти кіно, з іншого — основний ринок розповсюдження фільмів. Ні кінематографісти, ні державні органи не врахували цього фактору. В результаті цей процес, притаманний усім кінематографіям, із-за неврегульованості сфер кіно і телебачення, значною мірою спричинив кризовий стан кіногалузі.

З 1992-1993 років почалося стрімке падіння кіногалузі. Згортається виробництво фільмів, зменшується кіномережа, глядачі практично перестали відвідувати кінотеатри. Колись прибуткова галузь перетворилася на збиткову. Екрани України на 95% заповнила дешева в усіх вимірах, іноземна, переважно американська, кінопродукція. Я вже не говорю про людські долі кіномитців, наші творчі втрати.

Що ж залишилося на сьогодні?

Ще маємо значну матеріально-технічну базу кіновиробництва, хай морально і фізично застарілу, але яка, однак, дає можливість виробляти фільми на рівні до 1991 року за старою технологією.

Ще залишилося близько 10 тисяч кіноустановок, в тому числі 600 кінотеатрів. Ще не остаточно пішли з кіно творчі і технічні працівники.

Що, на мою думку, необхідно зробити сьогодні, аби почалося відродження українського кіно?

Необхідно:

- остаточно визначитися відповідно до Закону України «Про кінематографію» з центральними і місцевими органами кіноуправління кіногалузі;

- продовжити розробку галузевих законів і нормативних актів, пристосованих до нових умов існування кіно, які б відповідали міжнародним законам і практиці;

- вирішити питання модернізації матеріально-технічної бази кіновиробництва під сучасні кінотехнології, завершити

Старі звички і принципи, глибока переконаність, що суспільство і держава, як це було до того, будуть завжди підтримувати вітчизняне кіно, не спонукали пошуку нових форм роботи.

25

структурні перетворення технічної бази;

- підтримати регіональні програми поліпшення кінообслуговування населення, оптимізувати кількість кінотеатрів і кіноустановок, провести їх модернізацію під сучасні технології кінопоказу і звуковідтворення;

- підтримати національний фільм в умовах ринку, ввести щодо нього пільгове законодавство (податкове, кредитне, митне);

- захистити права інтелектуальної власності. Максимально легалізувати «тіньовий» кіно-теле-відеоринок; вирішити проблеми підготовки професійних творчих і технічних кадрів для кіно і телебачення;

- розвивати міжнародне виробництво в галузі кіно, забезпечити вступ України до міжнародних кіноорганізацій.

Вирішення хоча б цього кола питань дало б можливість переломити ситуацію на краще.